

STUDENTROUTES

Flexibiliseren manifesteert zich in verschillende dimensies, zoals tempo, tijd, plaats, inhoud of niveau. Iedere dimensie brengt een eigen set uitdagingen met zich mee. In de huidige situatie staan door de instelling aangeboden opleidingsroutes centraal. Als het onderwijs wordt geflexibiliseerd is dit niet langer een vanzelfsprekend gegeven. Met flexibele leerroutes krijgt de student regie op zijn eigen leerproces. Het verschil tussen initieel en post-initieel onderwijs vervaagt. Studentroutes zullen niet langer als vanzelfsprekend samenvallen met opleidingsroutes. De behoefte van de student bepaalt de weg naar een diploma of certificaat, waarbij elke instelling varianten kiest die passen bij de eigen visie en strategie. Natuurlijk moet de kwaliteit hierbij altijd gewaarborgd zijn.

BIEDEN VAN KEUZES

Iedere student is uniek en de samenleving heeft in toenemende mate behoefte aan professionals met een eigen profiel. Een leven lang ontwikkelen wordt het nieuwe normaal en instellingen voor hoger onderwijs moeten ruimhartig invulling geven aan deze vraag. Door het bieden van keuzes, en dus flexibilisering van het onderwijs, wordt de opleiding verbonden met de individuele behoeften van de student. De student krijgt zo regie op en verantwoordelijkheid voor zijn eigen ontwikkeling.

EFFECTEN VAN FLEXIBELE STUDENTROUTES

Het versnellingssteam Flexibilisering werkt de komende vier jaar aan de hand van vier verschillende studentroutes aan de vragen en consequenties die flexibilisering oproepen, om daar vervolgens antwoorden en oplossingen voor te zoeken. Voorbeelden van vragen per route:

Studentroute In Eigen Tempo

Wat betekent nominaal studeren en welke criteria voor goed onderwijs horen daarbij, als iedereen in eigen tempo studeert? Is het onderscheid tussen voltijd en deeltijd nog relevant? Of zou dit een glijdende schaal moeten kennen? Wat betekent 'eigen tempo' voor leergemeenschappen waarbinnen in samenwerkingsverbanden wordt geleerd?

Studentroute Buiten de gebaande paden

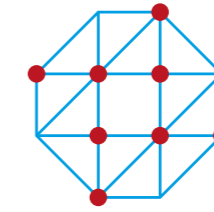
Welke beperkingen gelden er bij het oprekken van de bestaande vrije ruimte in een opleiding? Hoe borgt een examencommissie de kwaliteit van het diploma als een student een substantieel deel van zijn ontwikkeling vormgeeft buiten de grenzen van de opleiding? Hoe kunnen de hiermee gepaard gaande administratieve handelingen worden vereenvoudigd?

Studentroute MijnDiploma

Als vrije combinaties van vakken en extracurriculaire activiteiten kunnen leiden tot een diploma, welke kaders zijn dan minimaal noodzakelijk? Hoe waarborgt een examencommissie de kwaliteit van een diploma als er geen sprake is van een vooraf vastgestelde inhoud van de opleiding? Blijft de opleiding nog wel het leidende principe voor het onderwijsaanbod, of zijn er effectievere vormen waarop we dit kunnen vormgeven? Welke vormen van inhoudelijke en procesmatige ondersteuning zijn nodig om studenten te helpen bij het samenstellen van een goed opleidingsprogramma?

Studentroute Modulair Studeren

Als het einddoel 'diploma' wordt losgelaten, kan de organisatie van het onderwijs in kleinere, zelfstandige eenheden plaatsvinden. Dit maakt de weg vrij voor partnerschappen met professionals die op zoek zijn naar gerichte bijscholing in het kader van een leven lang ontwikkelen. Kunnen kleinere zelfstandige onderwijseenheden of modules worden gecertificeerd met civiel effect? En kunnen deze certificaten worden gestapeld richting een diploma? Is het mogelijk om elders opgedane kennis en vaardigheden te laten erkennen?

Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT

RANDVOORWAARDEN

INFRASTRUCTUUR

In een landschap van flexibel onderwijs is behoefte aan een infrastructuur die het onderwijsaanbod toegankelijk maakt voor de student en behaalde resultaten toegankelijk maakt voor de samenleving. De SURF-projecten die zich richten op de realisatie hiervan door middel van een landelijke open onderwijscatalogus, een eduID en edubadges zijn daarbij van groot belang. Actieve verbinding met deze lopende initiatieven is van grote toegevoegde waarde voor het versnellingsplan.

SAMENWERKEN

Een continue dialoog en wederzijdse begripsvorming vanuit een waarderend perspectief is essentieel voor het kraken van deze harde noot. Flexibilisering is een taai vraagstuk dat een actieve bijdrage vraagt van alle betrokkenen. Zowel studenten, docenten als ondersteuners zijn uitgenodigd mee te werken aan deze uitdaging. De studentroutes en persona's in deze flyer zijn richtinggevend en helpen bij het voeren van het juiste gesprek.

LEF

Creativiteit, durf en verbinding zijn belangrijke ingrediënten voor dit versnellingsplan. Soms kost het meer tijd en energie om alle actoren op één lijn te krijgen. Het is belangrijk om die tijd nemen. Tot slot draait het om commitment, daadkracht en lef - in alle lagen binnen de instelling - bij het realiseren van flexibel onderwijs. Flexibiliseren moet je doen!

 surf.nl/versnellingsplan [@versnellingspl](https://twitter.com/versnellingspl)

 flexibilisering@versnellingsplan.nl

Mei 2019

Copyright

Beschikbaar onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal
www.creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.nl

Flexibilisering van het onderwijs

Het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT is een vierjarig programma van SURF, Vereniging Hogescholen en de VSNU dat inzet op het samenbrengen van initiatieven, kennis en ervaringen en snel en concreet aan de slag gaan met kansen voor het hoger onderwijs. Dit gebeurt in acht verschillende 'zones'. Het team van de versnellingszone Flexibilisering werkt aan de hand van vier studentroutes aan persoonlijk en flexibel onderwijs.

1 Studentroute EIGEN TEMPO

De student studeert aan één instelling binnen één programma maar kan de opleiding in eigen tempo doorlopen (versnellen of vertragen). De student kan studie combineren met belangrijke andere activiteiten zoals bijvoorbeeld een baan, startup, bestuurstaken of mantelzorg.

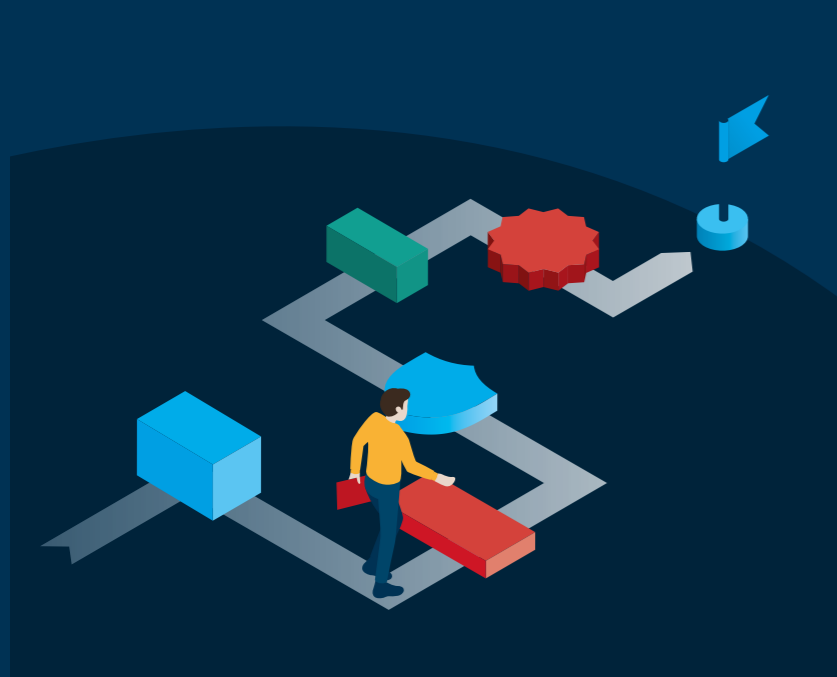
2 Studentroute BUITEN DE GEBAADE PADEN

In deze studentroute wordt de mobiliteit over opleidings- en instellingsgrenzen heen bevorderd, om de regie van de student op de wijze waarop hij zijn opleiding volgt te maximaliseren. De student kan een (substantieel) deel van zijn programma aan een andere opleiding, faculteit of instelling volgen zonder daarbij praktische drempels te ervaren. Mobiliteit tussen hbo en wo kan hier nadrukkelijk onderdeel van zijn.

3 Studentroute MIJNDIPLOMA

MijnDiploma laat het idee van een vooraf vastgesteld opleidingsprogramma los. Niet het programma bepaalt de ontwikkeling van de student, maar de ontwikkeling van de student zelf bepaalt vorm en inhoud van het programma. De student stelt kortcyclisch zijn eigen programma samen aan de hand van de (professionele) ontwikkeling die hij doormaakt, onder begeleiding van de onderwijsinstelling.

4 Studentroute MODULAIR STUDEREN

De student schrijft zich in voor modules en niet voor een volledig programma. Deze modules kunnen ook onderdeel zijn van een regulier programma, waardoor het niveau geborgd is. Als een diploma gewenst is, kan dit stapelen bijvoorbeeld afgerond worden met een verbindende thesismodule, waaraan vooraf duidelijke eisen zijn gesteld.

DE STUDENTROUTES

1 EIGEN TEMPO

Bob is 22 jaar en werkt in deeltijd bij een zorginstelling. Daarnaast staat hij ingeschreven bij de bachelor Social Work. Hij combineert studie, werk en mantelzorg en dat is best een uitdaging. Samen met zijn studieadviseur maakt Bob ieder semester een persoonlijk studieplan. Door blended onderwijs kan Bob een groot deel van zijn opleiding tijd- en plaats-onafhankelijk volgen. Hij doet bijna zes jaar over zijn studie terwijl hij werkt en zijn mantelzorgtaken vervult, maar slaagt er wel in om al zijn tentamens al bij de eerste poging succesvol af te ronden.

2 BUITEN DE GEBAADE PADEN

Saskia volgt een bachelor biologie maar zij mist verbinding met de praktijk en schrijft zich daarom in bij een hogeschool voor een aantal beroepsgerichte modules rondom communicatie. Na een succesvolle afronding van haar bachelor gaat Saskia direct aan het werk bij een communicatiebureau dat creatieve opdrachten uitvoert voor organisaties die betrokken zijn bij natuurbescherming en klimaatverandering.

3 MIJNDIPLOMA

Youssef schrijft zich in bij de universiteit en heeft allerlei ideeën voor een startup. Met een studiecoach bepaalt Youssef elke drie maanden de volgende stap in zijn ontwikkeling. Hij volgt vakken aan verschillende universiteiten. Daarnaast werkt Youssef bij een incubator van de universiteit en volgt hij twee MOOCs bij een buitenlandse instelling. Youssef ontvangt badges voor een aantal activiteiten en EC's voor zijn vakken. Ook zijn startup-project wordt beloond met EC's, in de vorm van een microcredential. Na het afronden van zijn opleiding worden deze badges en microcredentials vermeld op zijn diplomasupplement. Hij doet in totaal vier jaar over het behalen van zijn master.

4 MODULAIR STUDEREN

Kathy werkt in Azië voor een internationale voedingsmiddelenproducent en wil graag een master behalen. Zij heeft in de Verenigde Staten haar bachelor gehaald en wil aan het werk gaan op het snijvlak tussen voedingstechnologie en duurzame voedselproductie. Kathy zoekt in het aanbod mastermodules van Nederlandse universiteiten. In drie jaar tijd haalt zij bij verschillende instellingen drie mastermodules die elk 15 EC waard zijn. Vervolgens werkt ze aan een capstone die de opgedane kennis van de afgelopen drie jaar verbindt. Zo heeft Kathy haar ideale master in eigen tijndeling kunnen voltooien door de relevante modules bij de juiste instellingen te stapelen.

ITERATIEF ONTWERPPROCES

De studentroutes worden 'agile' ontwikkeld en zijn daardoor aan verandering onderhevig. De beschreven studentroutes sluiten elkaar niet uit; het ontwikkelen van combinaties en varianten is mogelijk. Het implementeren van deze studentroutes wordt op dit moment nog niet in alle gevallen adequaat ondersteund door wet- en regelgeving.